

B-KATEGOORIA MOOTORSÕIDUKI JUHI ETTEVALMISTAMISE ÕPPEKAVA

1. peatükk. Eesmärk ja nõuded

Õppekava püstitab juhi ettevalmistamise eesmärgi ja määrab kindlaks selle saavutamiseks vajalikud õppeained, nende mahud, vajalikud õppevahendid, õpetamise korralduslikud alused ja õpitulemuste hindamise alused.

Õppekava koostamisel on lähtutud Majandus- ja kommunikatsiooniminister määrusest nr 60 „Mootorsõidukijuhi ettevalmistamise tingimused ja kord ning mootorsõidukijuhi ettevalmistamise õppekavad”.

2. Juhi ettevalmistamise eesmärgid

(1) Juhi ettevalmistamine peab õpilasele andma teadmised, oskused ja hoiakud liikluses käitumiseks vastavalt taotletava kategooria mootorsõiduki juhile kehtestatud kvalifikatsiooninõuetele.

(2) Juhi ettevalmistamise eesmärgiks on luua eeldused:

- 1) vastutustundliku juhi liikluskäitumise kujunemiseks;
- 2) juhi ohutu, iseseisva, teisi liiklejaid arvestava ja keskkonda säästva käitumise kujunemisele.

2. peatükk Juhi ettevalmistamise korraldus

3. Juhi ettevalmistamine

(1) Juhi ettevalmistamine toimub esma- ja täiendusõppe korras liiklusteooriaõppe ja õppesõitude vormis.

(2) Esmaõppe korras valmistatame ette B- kategooria autojuhte.

(3) Juhi ettevalmistamist viib läbi mootorsõidukijuhi õpetaja (edaspidi *õpetaja*).

4. Liiklusteooriaõppe ja õppesõidu tundide ülesehitus

Liiklusteooriaõppe ja õppesõidu tundide ülesehitus ning vahelduvus peavad tagama õppekavas ettenähtud teadmiste ja oskuste omandamise ning õpilase ettevalmistamise vastavalt juhi liiklusalastele kvalifikatsiooninõuetele.

5. Liiklusteooria õppevorm

(1) Liiklusteooria õppevormiks on auditoorne õppevorm kombineeritud elektroonilise õppevormiga. Liiklusteooriaõppe läbiviimiseks võib koolitaja lisaks auditoorsele õppevormile kasutada ka praktilise töö tunde (edaspidi *praktikum*). Koolitaja võib juhi õppel kasutada täiendavalt ka iseseisvat õpet, mida ei arvestata vähimate õppemahtude hulka.

6. Õppesõit

(1) Algastmeõppes, täiendusõppes ning keskkonda säästva, riske vältiva ja teisi liiklejaid arvestava

sõiduviisi õppes võib õppesõidul õpetaja õpetada korraga ainult ühte õpilast.

(2) Õppesõidul peab õpilasel olema kaasas õpilase koolituskursuse õpingukaart (edaspidi ka *õpingukaart*) ja isikuttõendav dokument.

(3) Iga õppesõidu alustamisel märgib õpetaja õpingukaardile õppesõidu läbiviimise kuupäeva, kellaaja ja õppekava kohase teema.

(4) Iga õppesõidu lõpus märgib õpetaja õpingukaardile õppesõidutundide arvu ja hinnangu õpilase oskuste kohta.

(5) Paberkandjal oleva õpingukaardi sissekannete õigsust kinnitavad õppesõidu lõpus õpilane ja õpetaja oma allkirjaga, elektroonilise õpingukaardi puhul toimub sõiduõppe sissekannete õigsuse kinnitamine elektroonilise õpingukaardi keskkonnas, millesse sisenemine nõuab õpetaja ja õpilase autentimist.

7. Liiklusteooriaõppe ja õppesõidu tundide kestus

Liiklusteooriaõppe auditoorse õppevormi ühe õppetunni kestus on 45 minutit ja õppesõidutunni kestvus kuni 90 minutit. Õppesõidu 90 minutilise tundide järel peab olema puhkepaus vähemalt 15 minutit.

8. Õpilasele tagasiside andmine

Õpilase ettevalmistuse taseme mitterahuldavate tulemuste korral peab koolitaja andma õpilasele õppeprotsessi käigus tagasisidet ja konsultatsioone, tagamaks juhile vajalike teadmiste ja oskuste omandamise.

9. Juhi ettevalmistamise koolituskursuse lõpetamine eeldus

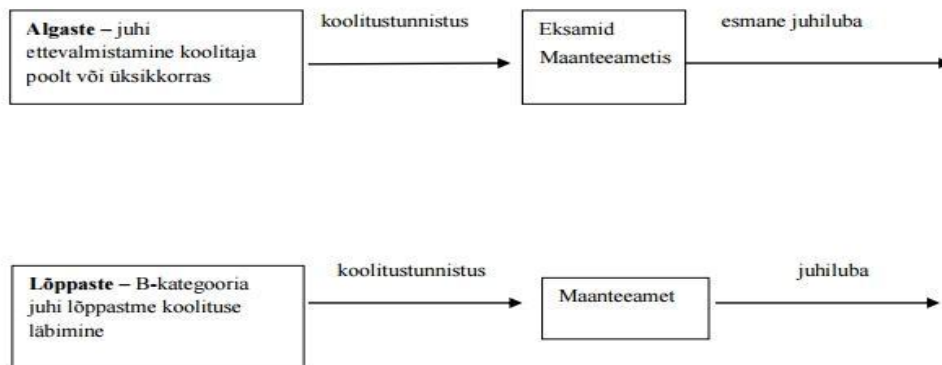
Juhi ettevalmistamise koolituskursuse lõpetamise eelduseks on õppekavas sätestatud õpiväljundite saavutamine.

10. Juhi esmaõppe jagunemine

(1) Juhi esmaõppe jaguneb algastme õppeks ja lõppastme õppeks.

(2) Juhi esmaõpet teostatakse Majandus- ja kommunikatsiooniministri 27.06.2011. a määruse nr 60 „Mootorsõidukijuhi ettevalmistamise tingimused ja kord ning mootorsõidukijuhi ettevalmistamise õppekavad” lisa 1 alusel.

Juhi esmaõppe korraldus

11. Juhi esmaõppe algaste

- (1) Juhi esmaõppe algastme käigus peab juht omandama selliseid teadmised, oskused ja hoiakud, et ta oleks võimeline liikluses käituma vastutustundlikult, ohutult, teisi liiklejaid arvestavalt ja keskkonda säästvalt ning et ta oskaks juhina realistlikult oma sõiduoskust hinnata ja seda iseseisva juhina jätkuvalt edasi arendada.
- (2) Juhi esmaõppe algastme sisu ja minimaalsed mahud õppeteemade kaupa on sätestatud asjaomases õppekavas.
- (3) B-kategooria, esmaõppe algastme koolituskursuse pikkus on vähemalt neli nädalat.
- (4) Juhi esmaõppe algastme koolituskursuse käigus peab õpilane läbima „Liiklusseaduse” § 100 lõike 8 kohase mootorsõidukijuhi 16 tunnise esmaabikoolituse.

12. Juhi esmaõppe algastme pimedaja koolitus

- (1) B-kategooria mootorsõiduki juhi juhtimisõiguse saamiseks tuleb juhi esmaõppe algastme käigus läbida pimedaja koolitus.
- (2) Juhi esmaõppe algastme pimedaja koolituse õppematerjal jaguneb ühele tunnile praktikumile ja ühele sõidutunnile.
- (4) Juhi esmaõppe algastme pimedaja koolituse läbimise kohta teeb koolitaja asjakohase sissekande koolituskursuse tunnistusele.

13. Juhi esmaõppe algastme libedasõidu koolitus

- (1) B-kategooria mootorsõiduki juhi juhtimisõiguse saamiseks tuleb juhi esmaõppe algastme käigus läbida libedasõidu koolitus.
- (2) Libedasõidu koolituse eesmärk on luua eeldused, teadmised ja õiged hoiakud juhtida sõidukit tee- ja ilmastikuoludele vastava sõidukiiruse ja ohutu piki- ja külgsuhtega.
- (3) Libedasõidu koolituse õppematerjal jaguneb kahele teooriatunnile ja ühele sõidutunnile.

14. Juhi esmaõppe algastme läbimise tõendamine

(1) Juhi esmaõppe algastme läbimist tõendab koolituskursuse tunnistus ning koolitaja elektrooniliselt esitatud koolituskursuse tunnistuse andmed Maanteeametis.

15. Juhi esmaõppe lõppaste

(1) Juhi esmaõppe lõppaste hõlmab koolitaja juures omandatud sõiduuskuse iseseisvat edasiarendamist ja enesehinnangu väljakujundamist teeliikluse tingimustes. Lõppastme eesmärk on süvendada algastmes saadud teadmisi ja oskusi ning saavutada iseseisva juhina piisav liiklemise vilumus, mis annab valmiduse juhiloa saamiseks.

(2) Juhi esmaõppe lõppaste algab pärast esmase juhiloa saamist. Juhi esmaõppe lõppastme kestus on 23 kuud.

16. Juhi esmaõppe lõppastme koolitus

(1) Juhi esmaõppe lõppastme koolituse (edaspidi *lõppastme koolitus*) eesmärk on ohutu liiklemise ja riske vältiva sõiduuskuse, teisi liiklejaid arvestava ning säästliku ja keskkonnasõbraliku sõiduviisi süvendamine.

(2) Lõppastme koolituse peab esmaõppe lõppastme raames läbima B-kategooria mootorsõiduki esmase juhiloa omanik.

(3) Lõikes 2 nimetatud isik peab lõppastme koolituse läbima enne esmase juhiloa vahetust juhiloa vastu. Lõppastme koolituse läbimiseks peab olema läbitud esmaõppe algastme pimedaja koolitus.

(4) B-kategooria piiratud juhtimisõiguse omaja peab läbima lõppastme koolituse siis, kui ta on vahetanud piiratud juhtimisõiguse juhiloa esmase juhiloa vastu.

(5) Lõppastme koolituse kaks teooriaõppe tundi peab toimuma auditoorses vormis, millest libedasõidu teooriaõppe tund peab toimuma praktikumi vormis.

17. Lõppastme koolituse libedasõidu riskivältimise koolitus

(1) Lõppastme koolituse raames peab läbima libedasõidu riskivältimise koolituse.

(2) Lõppastme koolituse libedasõidu riskivältimise koolituse õppematerjal jaguneb ühele praktikumi tunnile ja ühele sõidutunnile.

18. Lõppastme koolituse läbiviimine

(1) Lõppastme koolitusel peab lisaks õpingukaardile õpilasel kaasas olema esmane juhiluba või isikut tõendav dokument.

(2) Juhi lõppastme koolitust võib õpilase soovil ja koolitaja nõusolekul läbi viia ka õpilase kasutuses oleva autoga.

19. Lõppastme koolituse läbimise tõendamine

Lõppastme koolituse läbimise kohta teeb koolitaja vastava sissekande koolituskursuse tunnistusele ja edastab asjaomased andmed elektrooniliselt Maanteeametisse.

3. peatükk Vastuvõtutingimused koolituskursusele

3.1 Nõuded B-kategooria mootorsõidukijuhi õpingute alustamiseks

Koolituskursusele võetakse õppima B-kategooria mootorsõiduki juhtimisõigust taotlev isik, kelle alaline elukoht on Eestis ja kes on õppetöö alustamise ajaks vähemalt 15,5-aastane.

3.2. Juhi tervisetõend

Koolituskursusele vastuvõtmiseks peab isik omama taotletava kategooria mootorsõiduki juhtimist lubava märkega kehtivat tervisetõendit.

4. peatükk Õpetamise korralduslikud alused

4.1 Juhi esmaõppekoolitus koosneb:

- a) algastme koolitusest
- b) pimedal ajal sõiduki juhtimise koolitusest
- c) esmaabikoolitusest (Liiklusseadus §100 lõige 8)
- d) algastme libedasõidu koolitus
- e) lõppastme koolitusest

4.2 Juhi ettevalmistamine toimub esmaõppe korras liiklusteooriaõppe ja õppesõitude vormis vastavalt kooli õppekavale.

4.3 Koolituskursuse kestvus algastmes on vähemalt 4 nädalat.

4.4 Lõppastme koolituse kestvus on vähemalt 1 päev.

4.5 Auditoorse teooriatunni kestvus on 45 minutit.

4.6 Õppesõidutunni kestvus on 45 minutit. Õppesõidutundide vahel on puhkepaus 15 minutit.

4.7 Teoorialoengud viiakse läbi auditoorse õppe vormis. Loengutes viibimine on kohustuslik.

4.7.1 Loengust puudumise korral on õpilasel võimalik registreerida ennast vastava sisulise puudunud teema loengule. Loengu järgselt peab õpilane läbima teemakohase kontrolltesti enne järgmist auditoorset loengut.

4.8 Juhi esmaõppe algaste on ülesehitatud õppeainetele.

4.9 Algastme esmaõpe jaguneb teooriaõppe ja sõiduõppe tundideks.

4.10 Auditoorse õppetöö vähimad õppetundide mahud on toodud kooli õppekavas.

4.11 Algastme õppesõidud toimuvad koolitaja sõiduautoga. Lõppastme õppesõidud toimuvad koolitaja sõidukiga või õpilase soovil ja koolitaja nõusolekul õpilase kasutuses oleva sõiduautoga.

5. Tegevused ja meetodid õpiväljundite saavutamiseks

5.1 Õpetaja tutvustab õpilastele teoorialoengus aine lühikirjelduses toodut ja selle seotust

õigusaktidega.

5.2 Aine esitletakse MS Powerpoint formaadis. Aine õpiväljundite saavutamiseks kasutatakse teooriatundides suhtluspõhist loengut, rühmatööd, arutelude tekitamist, oma kogemuse jagamist, probleemülesannete lahendamist ja arengutreeninguid. Aine näitlikustamiseks kasutatakse pilte, skeeme, videoklippe jm näitlikustavat koos vastavasisuliste aruteludega.

5.3 Teooria tundides õpitut hinnatakse arutelude ja diskussioonidega, valikvastustega liiqlustestide lahendamisega ja ilmnenu vigade analüüsimisega.

5.4 Sõiduõppel harjutatakse sõidutunni teemasid, mida hinnatakse vastavalt õppekavas toodud kriteeriumitele.

5.5 Õpilast suunatakse võtma vastutust oma õpingute eest. Õpetaja suunamisel jõuab õpilane ise õigete otsuste ja järeldusteni.

5.6 Õpilast suunatakse leidma lahendusi, kuidas ainega seotud õpiväljundeid paremini saavutada. Õpetaja esitab suunavaid küsimusi õigete otsuste ja järeldusteni jõudmiseks.

5.7. Õppekava läbimisel on õpilasel vajalik teha iseseisvat tööd. Võimalik on lugeda õpetaja poolt koostatud õppematerjale, Liiklusseadust, Liikluskindlustuse seadust ja teisi liiklusalaseid õigusakte. Võimalik on otsida informatsiooni veebilehekülgedelt. Igal õpilasel tuleb koostada individuaalne õppeplaan.

6. Õpilasele tagasiside andmine

6.1 Õppeprotsessi käigus peab koolitaja andma õpilasele tagasisidet ja konsultatsioone, tagamaks juhile vajalike teadmiste ja oskuste omandamist.

7. Hindamismeetodid (õpiväljundite saavutamise kontrollimine)

7.1 Hindamine algastme esmaõppe teooriaõppes:

- a) Suuline arutelu
- b) Probleemülesannete lahendamine
- c) Testide lahendamine
- d) Teooriakursuse lõppedes toimub kirjalik teooriaeksam, mis hõlmab kogu kursuse vältel läbitud õppematerjali. Eksam koosneb 60 küsimusest ning õigesti peab vastama vähemalt 56 küsimusele.
- e) Hindamisel kasutatakse mitmeeristavat hindamist: sooritas (+) / ei sooritanud (0).

7.2 Hindamine algastme esmaõppe sõiduõppes:

- a) sõidutunni lõppedes hinnatakse õpilase ja õpetaja algselt püstitatud eesmärkide saavutamist
- b) vahearvestused vastavalt individuaalprogrammi sooritusele
- c) Koolituse lõpus sõiduõppuse hindamisel võetakse arvesse järgnevat:
 - Iga juhtimisolukorra kohta antav hinnang peab näitama õpilase oskust käsitseda ja juhtida sõidukit liikluses täiesti ohutult. Õpetaja peab ennast tundma täiesti turvaliselt kogu kontrollisõidu ajal. Kontrollisõidu hindamisel annab õpetaja hinnangu kogu kontrollisõidule tervikuna, pöörates erilist tähelepanu sellele, kas õpilane oskab käsitleda ja juhtida sõidukit

ohutult ja teisi liiklejaid arvestavalt. Siia kuulub kohanduv, kindel ja ohutu juhtimisstiil, tee- ja ilmastikuolude arvestamine, muu liikluse arvestamine, teiste (eriti ohualtimate) liiklejatega arvestamine ning ettenägelikkus.

- Selliste vigade või ohtlike käitumisviiside puhul, mis ohustavad õppesõidukit, selles olijaid või teisi liiklejaid, katkestatakse kontrollsõit enneaegselt, sõltumata sellest, kas õpetaja pidi sekkuma auto juhtimisse või mitte. Kontrollsõit loetakse mittesooritatuks. Erandjuhtudel on õpetajal õigus otsustada, kas viia kontrollsõit lõpule või mitte. Kui õpetaja on otsustanud kontrollsõidu katkestada, jätkub edasine tund tavapärase sõidutunnina, mille käigus pööratakse tähelepanu õpilase puudustele.

d) Hindamine toimub põhimõttel: sooritas/ei sooritanud.

8. Hindamiskriteeriumid

8.1 Iga teema lõpus vastab õpilane paberkandjal 5 küsimusele, millest vähemalt 4 peavad olema õiged. Küsimuste temaatika lähtub antud loengus läbivõetust ja teadmiste kontrolli tulemused fikseeritakse igakordselt klassipäevikus, mis võib olla paberkandjal või elektrooniline.

Teooriakursuse lõpus toimuva teooriaeksami puhul peab 60 küsimusest olema õigesti vastatud vähemalt 56 küsimusele.

8.2 Algastme esmaõppe sõiduõpe:

a) Sõiduõppes rakendatakse õpilase teoreetilised teadmised praktikasse ja koos õpetajaga leitakse parimad meetodid õpiväljundi saavutamiseks.

b) õpetaja ja õpilase hinnangud õpilase sõidutunniga seonduva aine õpiväljundite saavutamisel peaksid langema kokku.

c) õpetaja positiivse hinnangu korral vastavalt õpilase ettevalmistuse tasemele, lubab õpetaja õpilase sõiduõppele teeliikluses, tehes märke õpingukaardile.

d) sõiduõppe lõpuks peab õpilane teadma ja oskama rakendada liiklusreegleid, oskama valitseda mootorsõidukit, oskama teha optimaalseid otsuseid, oskama näha ja ennetada ohte ja oskama tegutseda riske vältivalt.

e) hinnatakse, kas õpilane oskab liikluses käituda vastutustundlikult, ohutult, teisi liiklejaid arvestavalt ja keskkonda säästvalt.

f) Sõiduõppe lõpeb sõiduoskuse hindamisega ja tagasiside andmisega. Sõit loetakse sooritatuks, kui sõiduki iseseisval juhtimisel õpilase oskused vastavad mootorsõidukijuhi kvalifikatsiooninõuetele (MKM määrus nr 58)

g) hinnatakse põhimõttel: sooritas/ei sooritanud.

8.3 Lõppastme teooriaõpe

Toimub loeng, rühmatöö ja arutelu. Vaadatakse õppefilme.

8.4 Lõppastme sõiduõpe ja riskivältimise koolitus

Teooriaõppe loetakse sooritatuks kui õpilane on omandanud säästliku, keskkonnasõbraliku, teisi liiklejaid arvestava sõidustiili- ja libedates teeoludes käitumise põhitõed. Sõidutunni käigus

omandab õpilane täiendavaid teadmisi ja oskusi keskkonda säästvast sõiduviiisist. Koolituse lõppedes on õpilane omandanud teoreetilised ja praktilised oskused hoiakuteks sõitma riske vältivalt ja teisi liiklejaid arvestavalt.

9. Õppeainete mahud

9.1 Õppeainete mahud auditoorsel õppel on toodud käesoleva õppekavas. Lisatunnid on õppekava välised tunnid.

10. Esmaõppe algastme pimedaja koolitus

Pimedaja koolitus viiakse läbi:

- a.) Algastme koolituse käigus
- b.) Pimedaja koolituse maht on 1 teooriatund (praktikum) ja 1 sõidutund
- c.) Kui esmaõppe algaste koolitus läbiti ajal, mil pole pimedaja aega, siis tuleb pimedaja koolitus läbida simulaatoril.
- d.) Esmaõppe algastme pimedaja läbimise kohta teeb koolitaja märke õpilase koolituskursuse tunnistusele.

11. Kohustuslik kirjandus

Liiklusseadus 2011; Liikluskindlustusseadus; MKM määrus nr 58 „Mootorsõidukijuhi teadmiste, oskuste ja käitumise liiklusalased kvalifikatsiooninõuded”.

12. Iseseisev töö

Algastmes tuleb õppijal iseseisvalt täiendavalt läbi töötada liiklusreeglid, lahendada liikluste, lugeda temaatikaga seotud liiklusohutuse alast kirjandust (paberkandjal või elektroonilise õppe materjalidena). Iseseisva töö maht määratakse individuaalses õppeplaanis.

13. Juhendamine

Algastmes piisava sõidukogemuse omandamisel (Õpingukaardil märges „lubatud teeliiklusesse“) on õpilasel võimalik seadusega kehtestatud korras teha teeliikluses lisasõite juhendajaga. Lisasõite juhendajaga ei arvestata kooli õppekavas ettenähtud sõidutundide läbimisena.

Esmaõppe algaste				
Teooriaõpe			Sõiduõpe	
	Õppe- tunde	Teema nr		Sõidu- tunde
Ülevaade õppetöö korraldusest ja eesmärkidest	0,5	S11	Juhi tööasend ja turvavarustus	1
Iseseisvaks õppimiseks juhendamine	0,5	S12	Sõiduki käsitsemine	2
Liiklus kui süsteem	3			
Ohutu liiklemise põhimõtted	2			
Teiste liiklejatega arvestamine	1			
Sõiduki turvalisus	1			
Inimene sõidukijuhina*	2			
Sõidu alustamine ja sõiduki asukoht sõites	3	S21	Sõiduki juhtimine vähese liiklusega teel	2
Sõidujärjekord sõites Juhi valmisolek sõiduks*	3 2*	S22	Sõiduki juhtimine erinevates liiklus-situatsioonides	18
Sõidu eripära asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis	1			
Sõiduki peatumine ja sõidu lõpetamine	1			
Käitumine liiklusõnnetuse korral	1			
Möödasõit, möödumine ja ümberpõige	1	S31	Möödasõit möödumine ja ümberpõige	2
Sõidu planeerimine riski vältimise eesmärgil*	2	S32	Sõiduki juhtimine planeeritud teekonnal	1
Keskkonda säästev sõiduki kasutamine	1	S33	Keskkonda säästev sõiduki juhtimine	2
Sõiduki juhtimine rasketes tee- ja ilmastikuoludes	2			
Peatamisteeconna pikkust mõjutavad		LS	Algastme libedasõidu harjutuste	

tegurid ja riskide ennetamine	2		sooritamine	1
Pimeda ajal sõiduki juhtimine	1	PS	Pimeda ajal sõiduki juhtimine	1
Kokku esmaõppe algastmes	28		Kokku esmaõppe algastmes	30
Teooria- ja sõidueksam Maanteeametis				
Esmase juhiloa saamine				

Lõppastme koolitus				
Teoriaõpe õppetundides		Sõiduõpe sõidutundides		
Keskkonda säästev, ohutu ja teisi liiklejaid arvestav mõtteviis.*	2	LS1	Keskkonda säästva, riske vältiva ja teisi liiklejaid arvestava sõiduviisi süvendamine	1
Käitumine libedates teeoludes.	1			
Libedasõidu riskivältimise praktikum	1	LS2	Libedasõidu riskivältimise harjutuste sooritamine	1
Kokku lõppastme koolituses	4		Kokku lõppastme koolituses	2

* Kohustuslik läbida auditoorses õppes (Majandus- ja kommunikatsiooniministri 27.06.2011. a määruse nr 60 „Mootorsõidukijuhi ettevalmistamise tingimused ja kord ning mootorsõidukijuhi ettevalmistamise õppekavad” lisa 6 - Psühholoogilise nõustamise kallakuga aktiivõpe autojuhikoolituse õppekava mooduli temaatika).

1. ESMAÕPPE ALGASTME ÕPIVÄLJUNDID

1.1. Teooriaõpe

1.1.1. Ülevaade õppetöö korraldusest ja eesmärkidest

Pärast koolitust õpilane:

- 1.1.1.1. teab juhiloa saamise tingimusi ja korda;
- 1.1.1.2. teab õppetöö korraldust;
- 1.1.1.3. teab õppetööd reguleerivaid õigusakte ja dokumente;
- 1.1.1.4. on omaks võtnud juhi ettevalmistamise määru ses seatud juhi koolituse eesmärgid.

1.1.2. Iseseisvaks õppimiseks juhendamine

Pärast koolitust õpilane:

- 1.1.2.1. on valmis vastutama oma õppimise eest;
- 1.1.2.2. on koostanud individuaalse õppeplaani;
- 1.1.2.3. teab, kuidas koolitaja iseseisvat õppimist toetab ja kellelt vajadusel abi saab.

1.1.3. Liiklus kui süsteem

Pärast koolitust õpilane:

- 1.1.3.1. teab liiklussüsteemi erinevate osadega seotud terminoloogiat;
- 1.1.3.2. teab liikluskorraldusega seotud põhimõtteid;
- 1.1.3.3. mõistab liiklust kui süsteemi ja enda rolli selle süsteemi osana;
- 1.1.3.4. teab liikluse positiivset ja negatiivset mõju inimese elule ja tervisele.

1.1.4. Ohutu liiklemise põhimõtted

Pärast koolitust õpilane:

- 1.1.4.1. mõistab, et peamised ohutu liiklemise põhimõtted on õigete tähelepanekute tegemine, oludele vastava sõidukiiruse valik, õigeaegsed ja piisavad märguanded, ohutu piki- ja külgsuhte hoidmine, liiklusreeglitest kinnipidamine ja teiste liiklejatega arvestamine;
- 1.1.4.2. teab piki- ja külgsuhte ning sõidukiiruse valikuga seotud reegleid;
- 1.1.4.3. teab märguandeid ja nende kasutamisega seotud reegleid;
- 1.1.4.4. on välja töötanud isiklikud ohutu liiklemise põhimõtted.

1.1.5. Teiste liiklejatega arvestamine

Pärast koolitust õpilane:

- 1.1.5.1. teab, et liikluses osaleb erinevaid liiklejarühmi;
- 1.1.5.2. teab erinevate liiklejarühmade käitumise eripärasid;
- 1.1.5.3. teab erinevate liiklejarühmade ja sõidukiliikidega (nt vähekaitsitud liiklejate, suurte sõidukite, eritalituse sõidukite jt) seotud ohtu suurendavaid tegureid;
- 1.1.5.4. omab valmidust liikluses ohutuse tagamiseks arvestama eripäradega, mis on seotud erinevate liiklejarühmade ja sõidukiliikidega;

- 1.1.5.5. mõistab teiste liiklejatega ja sõitjatega arvestamise tähtsust;
- 1.1.5.6. on motiveeritud arvestama teiste liiklejate ja sõitjatega, eelkõige vähekaitstud liiklejatega, ja tagama oma käitumisega nende ohutuse.

1.1.6. Sõiduki turvalisus

Pärast koolitust õpilane:

- 1.1.6.1. mõistab sõiduki kasutaja juhendiga tutvumise olulisust;
- 1.1.6.2. teab peamisi tänapäeva sõidukites kasutuses olevaid aktiivse ja passiivse turvalisuse elemente ja nende tööpõhimõtet (turvavöö kinnitamine ja istumisasendi reguleerimine, kaassõitja turvavarustuse kinnitamine, pagasi õige paigutus ja kinnitamine);
- 1.1.6.3. teab turvavarustuse vale kasutamisega või mittekasutamisega seotud ohte ja on motiveeritud turvavarustust kasutama;
- 1.1.6.4. teab sõitjate- ja veoseveo ja turvavarustuse kasutamise nõudeid;
- 1.1.6.5. teab sõidukist väljumisel ja sellesse sisenemisel vajalikke ettevaatusabinõusid;
- 1.1.6.6. teab kasutatavale mootorsõidukile kehtivaid tehnoseisundi nõudeid;
- 1.1.6.7. teab keskkonnaga seonduvaid nõudeid sõiduki kasutamisel;
- 1.1.6.8. teab sõiduki lisa- ja mugavusseadmete mõju liiklusohutusele ja sõiduki juhitavusele.

1.1.7. Inimene sõidukijuhina

Pärast koolitust õpilane:

- 1.1.7.1. teab inimeste erineva liikluskäitumise põhjuseid;
- 1.1.7.2. teab, kuidas sõidu motiivid, sõiduteekonna ja aja planeerimine, sotsiaalne surve, juhi seisund ja teadlikkus enda juhtimisvõimest (sealhulgas liigne enesekindlus, oma võimekuse tõestamise soov) mõjutavad juhi käitumist;
- 1.1.7.3. teab enda isiksuseomadustest, hoiakutest ja elustiilist tulenevaid võimalikke riske liikluskäitumisele;
- 1.1.7.4. on enda jaoks välja töötanud strateegiad isiksusega ja tervisliku seisundiga seotud liikluskäitumist mõjutavatest asjaoludest tulenevate kahjulike mõjude vältimiseks;
- 1.1.7.5. on motiveeritud väärtustama ohutust ja keskkonna säästlikkust, elu üldistes eesmärkides ja käitumises;
- 1.1.7.6. teab kõrvaliste tegevuste mõju juhile ning sellest tulenevaid ohte.

1.1.8. Sõidu alustamine ja sõiduki asukoht sõites

Pärast koolitust õpilane:

- 1.1.8.1. teab, kuidas sõitu ohutult alustada;
- 1.1.8.2. teab tee erinevaid osi ja nende otstarvet;
- 1.1.8.3. teab sõiduki asukoha valikuga seotud reegleid;
- 1.1.8.4. teab, kuidas valida asukohta teel riski vältimise ja keskkonna säästmise eesmärgil;
- 1.1.8.5. on motiveeritud oma sõitu riski vältimise ja keskkonna säästmise eesmärgil planeerima.

1.1.9. Sõidujärjekord sõites

Pärast koolitust õpilane:

- 1.1.9.1. oskab rakendada probleemülesannete lahendamisel teede ristumis- ja lõikumisaladel ja teega külgnevate aladel ning raudteeülesõidukohtadel sõidujärjekorra määramisega seotud liiklusreegleid;
- 1.1.9.2. omab ülevaadet teede lõikumisalade ning raudteeülesõidukoha ületamisega seotud riskidest ja nende vältimise võimalustest;
- 1.1.9.3. on motiveeritud teede lõikumisalade ja teega külgnevate alade ning raudteeülesõidukoha ületamisega seotud võimalikke ohte vältima.

1.1.10. Sõidu eripära asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis

Pärast koolitust õpilane:

- 1.1.10.1. teab asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis sõiduki juhtimisega seotud reegleid;
- 1.1.10.2. teab sõiduki juhtimise eripära asulavälisel teel ja kiirteel võrreldes sõiduki juhtimisega asulas;
- 1.1.10.3. omab ülevaadet asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis sõiduki juhtimisega seotud riskidest ja nende vältimise võimalustest;
- 1.1.10.4. on motiveeritud järgima asulavälisel teel ja kiirteel sõidukit juhtides sõidukiirusele kehtestatud piiranguid ning hoidma ohutut piki- ja külgvahet.

1.1.11. Sõiduki peatumine ja sõidu lõpetamine

Pärast koolitust õpilane:

- 1.1.11.1. teab ja oskab probleemülesandeid lahendades kasutada parkimise ja peatumisega ning hädapeatamisega seotud liiklusreegleid;
- 1.1.11.2. teab, kuidas parklas ja parkimismajas ohutult ja teisi liiklejaid arvestavalt käituda;
- 1.1.11.3. on motiveeritud peatumise ja parkimisega ning hädapeatamisega seotud reegleid järgima;
- 1.1.11.4. teab, kuidas väljaspool asulat peatuda ja parkida.

1.1.12. Käitumine liiklusõnnetuse korral

Pärast koolitust õpilane:

- 1.1.12.1. teab, kuidas liiklusõnnetuse korral õigesti käituda;
- 1.1.12.2. teab liiklusõnnetuse korral vale käitumise tagajärgi.

1.1.13. Möödasõit, möödumine ja ümberpõige

Pärast koolitust õpilane:

- 1.1.13.1. teab ohutuks möödasõiduks vajalikke eeldusi;
- 1.1.13.2. teab, kuidas ohutult mööda sõita, mööduda ja ümber põigata;
- 1.1.13.3. teab, kuidas käituda möödasõidetava rollis;
- 1.1.13.4. on motiveeritud kaaluma möödasõidu vajadust ohutuse tagamise eesmärgil.

1.1.14. Sõidu planeerimine riski vältimise eesmärgil

Pärast koolitust õpilane:

- 1.1.14.1. teab, milliseid ettevalmistusi tuleks enne pikemat või lühemat sõitu teha;
- 1.1.14.2. mõistab, et sõitu planeerides on võimalik mõjutada sõidu ohutust ja säästlikkust;
- 1.1.14.3. on motiveeritud sõiduga seonduvat planeerima;
- 1.1.14.4. teab, et sõitu kavandades tuleb hinnata ja arvesse võtta tegureid, mis võivad avaldada mõju tema käitumisele juhina (nt elustiil, sõidu motiivid, sotsiaalne pinge, joove, väsimus, halb nägemine jms).

1.1.15. Keskkonda säästev sõiduki kasutamine

Pärast koolitust õpilane:

- 1.1.15.1. teab, kuidas sõiduki kasutamine keskkonnale mõjub ja kuidas seda kahjulikku mõju saab vähendada;
- 1.1.15.2. oskab leida sõiduki kasutaja juhendist teavet keskkonna säästmise kohta;
- 1.1.15.3. teab, kuidas jälgida kütusekulu;
- 1.1.15.4. on motiveeritud sõidukit kasutades keskkonda säästma;
- 1.1.15.5. mõistab, et säästlik sõiduviis on ka ohutu sõiduviis.

1.1.16. Sõiduki juhtimine rasketes tee- ja ilmastikuoludes

Pärast koolitust õpilane:

1.1.16.1. teab sõidukile mõjuvate jõudude olemust ja oskab neid oma sõidus arvestada;

1.1.16.2. teab rasketes tee- ja ilmastikuoludes sõiduki juhtimisega seotud ohte ja kuidas neid ohte on oma käitumisega võimalik vältida.

1.1.17. Peatamistekonna pikkust mõjutavad tegurid ja riskide ennetamine

Pärast koolitust õpilane:

1.1.17.1. teab, kui palju kulub aega ja ruumi, et sõiduk peatada;

1.1.17.2. mõistab, et väiksemgi sõidukiiruse suurendamine või vähendamine mõjutab oluliselt juhi võimalusi sõidukit peatada;

1.1.17.3. mõistab erinevate tee- ilmastikuolude iseärasusi ning nende mõju sõiduki juhitavusele;

1.1.17.4. omab motivatsiooni sõita oludele vastava sõidukiirusega ning õige piki- ja külgsuhtega.

1.1.18. Pimedal ajal sõiduki juhtimine

Pärast koolitust õpilane:

1.1.18.1. teab, kuidas tulesid nähtavuse parandamiseks õigesti kasutada vastutuleva sõidukiga kohtudes, eesolevale sõidukile järele jõudes ja/või mööda sõites, peatudes ja parkides ning hädapeatuse korral;

1.1.18.2. mõistab, et pimedal ajal on nähtavus palju halvem kui valgel ajal vaatamata tulede õigele kasutamisele, ning teab, et seda puudujääki saab kompenseerida sõidukiiruse vähendamisega;

1.1.18.3 omab motivatsiooni sõita oludele vastava sõidukiirusega ning õige piki- ja külgsuhtega;

1.1.18.4. saab aru pimedal ajal esinevatest, eriti kergliiklust puudutavatest ohtudest.

1.2. Sõiduõpe

1.2.1. Juhi tööasend ja turvavarustus

Pärast koolitust õpilane:

1.2.1.1. oskab teostada sõiduki sõidueelset kontrolli, näiteks kasutades sõiduki käsiraamatut;

1.2.1.2. oskab reguleerida tööasendi ja tahavaatepeeglid juhile sobivaks;

1.2.1.3. oskab kasutada sõiduki turvavarustust ja aidata kaassõitjatel turvavarustust kinnitada, samuti selgitada turvavarustuse kasutamise vajalikkust;

1.2.1.4. oskab kasutada sõidukile paigaldatud lisa- ja mugavusseadmeid;

1.2.1.5. teab juhi vales tööasendist ja turvavarustuse vales kasutamisest tulenevaid ohte;

1.2.1.6. on motiveeritud kasutama turvavarustust ja nõudma turvavarustuse kasutamist sõitjalt.

1.2.2. Sõiduki käsitsemine

Pärast koolitust õpilane:

1.2.2.1. oskab käsitseda sõidukit ohutult ja keskkonda säästvalt tasemel, mis võimaldab jätkata sõidu õppimist vähese liiklusega teel;

1.2.2.2. teab sõiduki vale käsitlemisega seonduvaid ohte ja mõju keskkonnale;

1.2.2.3. omab realistlikku arusaama isiklikest, sõiduki käsitlemisega seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest;

1.2.2.4. tajub ja teab oma nõrku külgi, mis on seotud sõiduki käsitlemisega, ning oskab oma käitumises nendega arvestada;

1.2.2.5. on motiveeritud sõidukit ohutult ja keskkonda säästvalt käsitlema.

1.2.3. Sõiduki juhtimine vähese liiklusega teel

Pärast koolitust õpilane:

- 1.2.3.1. oskab käsitseda sõidukit ohutult ja keskkonda säästvalt viisil, mis on vajalik sõidu õppimise alustamiseks erinevates liiklussituatsioonides;
- 1.2.3.2. omab vajalikke oskusi vähese liiklusega teel liiklemiseks;
- 1.2.3.3. oskab peatuda ja parkida teel;
- 1.2.3.4. teab vähese liiklusega teel sõiduga seotud ohte ja oskab neid ohte oma käitumisega vältida;
- 1.2.3.5. mõistab, et juhil kui suurema ohuallika valdajal tuleb võtta vastutus enda ja teiste elu ning tervise eest;
- 1.2.3.6. omab realistlikku arusaama isiklikest, vähese liiklusega teel sõitmisega seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest;
- 1.2.3.7. tajub ja teab oma nõrku külgi, mis on seotud sõiduki juhtimisega vähese liiklusega teel, ning oskab oma käitumises nendega arvestada.

1.2.4. Sõiduki juhtimine erinevates liiklussituatsioonides

Pärast koolitust õpilane:

- 1.2.4.1. oskab käsitseda sõidukit ohutult ja keskkonda säästvalt;
- 1.2.4.2. omab teel sõitmisel erinevates liiklussituatsioonides toimetulekuks vajalikke oskusi;
- 1.2.4.3. teab erineva liiklusega teedel sõiduga seotud ohte ja oskab neid ohte oma käitumisega vältida;
- 1.2.4.4. mõistab, et juhil kui suurema ohu allika valdajal tuleb võtta vastutus enda ja teiste elu ning tervise eest;
- 1.2.4.5. omab realistlikku arusaama isiklikest, erineva liiklusega teedel sõitmisega seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest;
- 1.2.4.6. tajub ja teab oma nõrku külgi, mis on seotud sõiduki juhtimisega erineva liiklusega teedel ning oskab oma käitumises nendega arvestada;
- 1.2.4.7. on võimeline kohanema liikluses toimuvate muutustega;
- 1.2.4.8. on võimeline hindama olukorra tõsidust ja reageerima kohaselt;
- 1.2.4.9. on võimeline liiklusoludega arvestades sõidukit juhtima antud teelõigul lubatud suurima sõidukiirusega.

1.2.5. Möödasõit, möödumine ja ümberpõige

Pärast koolitust õpilane:

- 1.2.5.1. oskab hinnata ohutuks möödasõiduks ja ümberpõikeks vajalike eelduste olemasolu;
- 1.2.5.2. mõistab, et möödasõit ei ole kohustuslik manööver;
- 1.2.5.3. oskab ohutult mööda sõita ja ümber põigata nii päri- kui ka vastassuunavööndi kaudu;
- 1.2.5.4. oskab käituda möödasõidetava rollis;
- 1.2.5.5. oskab peatuda ja parkida väljaspool asulat;
- 1.2.5.6. omab realistlikku arusaama isiklikest, möödasõidu, möödumise, ümberpõike, peatumise ja parkimisega väljaspool asulat seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest.

1.2.6. Sõiduki juhtimine planeeritud teekonnal

Pärast koolitust õpilane:

- 1.2.6.1. oskab nii asulas kui ka väljaspool asulat sõitu planeerida ja koostatud plaani järgi sõita;
- 1.2.6.2. mõistab, et sõitu planeerides on võimalik mõjutada sõidu ohutust ja säästlikkust;
- 1.2.6.3. on motiveeritud sõitu riski vältimise ja keskkonna säästmise eesmärgil planeerima;
- 1.2.6.4. sõiduteekonda kavandades hindab ja võtab arvesse tegureid, mis võivad avaldada mõju tema käitumisele juhina, näiteks elustiil, sõidu motiivid, sotsiaalne pinge, joove, uimastid, väsimus, halb nägemine.

1.2.7. Keskkonda säästev sõiduki juhtimine

Pärast koolitust õpilane:

- 1.2.7.1. oskab juhtida sõidukit keskkonda säästvalt;
- 1.2.7.2. mõistab, et säästlik sõiduviis on ka ohutu sõiduviis, milles ei ole midagi keerulist;
- 1.2.7.3. on motiveeritud juhtima sõidukit keskkonda säästvalt, riske vältivalt ja teisi liiklejaid arvestavalt;
- 1.2.7.4. omab realistlikku arusaama isiklikest, säästliku sõiduviisiga seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest;
- 1.2.7.5. on teinud plaani, mida harjutada esmase juhiloa omamise ajal, süvendamaks oskusi sõita keskkonda säästvalt, riske vältivalt ja teisi liiklejaid arvestavalt.

1.2.8. Algastme libedasõidu harjutuste sooritamine

Pärast koolitust õpilane:

- 1.2.8.1. oskab sooritada äkkpidurduse;
- 1.2.8.2. mõistab, et väiksema sõidukiiruse suurendamine või vähendamine mõjutab oluliselt juhi võimalusi sõidukit peatada;
- 1.2.8.3. omab realistlikku arusaama isiklikest, sõiduki peatamisega seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest;
- 1.2.8.4. tajub ja teab oma nõrku külgi, mis on seotud sõiduki peatamisega, ning oskab oma käitumises nendega arvestada;
- 1.2.8.5. omab motivatsiooni sõita oludele vastava sõidukiirusega ning ohutu piki- ja külgahega.

1.2.9. Pimedal sõiduki juhtimine

Pärast koolitust õpilane:

- 1.2.9.1. oskab tulede õige kasutamisega parandada juhi nähtavust ja oma sõiduki teistele paremini märgatavaks teha;
- 1.2.9.2. mõistab oludele vastava sõidukiiruse valiku vajadust;
- 1.2.9.3. teab pimedal sõiduki juhtimisega seotud ohte;
- 1.2.9.4. oskab oma käitumisega vähendada pimedal sõiduki juhtimisega seotud riske;
- 1.2.9.5. tajub ja teab oma nõrku külgi, mis on seotud sõiduki juhtimisega pimedal ajal, ning oskab oma käitumises nendega arvestada.

2. LÕPPASTME KOOLITUSE ÕPIVÄLJUNDID

2.1. Teooriaõpe

2.1.1. Keskkonda säästev, ohutu ja teisi liiklejaid arvestav mõtteviis. Käitumine libedates teeoludes

Pärast koolitust õpilane:

- 2.1.1.1. teab ohte suurendavaid tegureid liikluses;
- 2.1.1.2. mõistab säästliku, ohutu ja teisi liiklejaid arvestava sõiduviisi eeliseid;
- 2.1.1.3. teab, millest sõltub tee ja ratta vaheline haardumine;
- 2.1.1.4. tajub ja teab enda isikuga seotud liikluskäitumist mõjutavaid nõrku külgi ning oskab oma käitumises nendega arvestada;
- 2.1.1.5. on motiveeritud sõitma säästlikult, ohutult ja teiste liiklejatega arvestavalt.

2.1.2. Libedasõidu riskivältimise praktikum

Pärast koolitust õpilane:

- 2.1.2.1. teab, kui palju kulub aega ja ruumi, et sõiduk peatada;
- 2.1.2.2. mõistab, et väiksema sõidukiiruse suurendamine või vähendamine mõjutab oluliselt juhi võimalusi sõiduk peatada;
- 2.1.2.3. mõistab, et libedal teel on pidurdusteed palju pikem kui kuival asfaldil;
- 2.1.2.4. mõistab, et sõltuvalt ilmaoludest ja teekatete erinevusest on pidurdusteed pikkus erinev;
- 2.1.2.5. omab motivatsiooni sõita oludele vastava sõidukiirusega ning õige piki- ja külgsuhtega.

2.2 Sõiduõpe

2.2.1. Keskkonda säästva, riske vältiva ja teisi liiklejaid arvestava sõiduviisi süvendamine
Pärast koolitust õpilane:

- 2.2.1.1. omab realistlikku arusaama isiklikest, sõiduki juhtimisega seotud käitumisharjumustest;
- 2.2.1.2. on motiveeritud sõitma keskkonda säästvalt, riske vältivalt ja teisi liiklejaid arvestavalt.

2.2.2. Libedasõidu riskivältimise harjutuste sooritamine

Pärast koolitust õpilane:

- 2.2.2.1. omab realistlikku arusaama isiklikest, äkkolukorras toimetulekuks vajalikest oskustest ja võimalustest;
- 2.2.2.2. oskab äkkpidurdamist;
- 2.2.2.3. oskab kasutada takistusest ümberpõikamiseks vajalikke tehnikaid;
- 2.2.2.4. oskab valida vastavalt tee olukorrale ja -trajektoorige erinevaid pidurdamistehnikaid ja mõistab sõiduki juhitavust pidurdusprotsessi vältel;
- 2.2.2.5. mõistab, et juhi võimalused äkkolukorras midagi ohutuse taastamiseks ette võtta on piiratud;
- 2.2.2.6. on motiveeritud sõitma keskkonda säästvalt, riske vältivalt ja teisi liiklejaid arvestavalt.

Kinnitatud õppekava,

Rakvere Motokool OÜ

Raigo Urbanik